

**МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ
ФЕДЕРАЦИИ**
Министерство образования и науки Республики Тыва
Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
О-Шынаанская средняя общеобразовательная школа
Муниципального района «Тес-Хемский кожуун Республики Тыва»

РАССМОТРЕНО:
На заседании
педагогического совета
Протокол №1
от 29.08.2024г.

СОГЛАСОВАНО:
Зам. дир. по УВР
Англин Янчип А.О.
от 28.08.2024г

УТВЕРЖДЕНО:
И.о. директора школы
Сайчат О.М.
Приказ №3
от 02.09.2024г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
по родной литературе
для 7 класса
основного общего образования
на 2024-2025 учебный год

Тюлюш Байлак Васильевна,
учитель родного языка и литературы

О-Шынаа – 2024г.

7 КЛАСС.Тыва чогаал

Блок	Тема	Шак	План ёзугаар	Херек кырында	Өөреникчилерниң күүседир ужурлуг кол-кол ажыл-чорудулгазы
Кирилде	Чогаал делегейинчеаян-чоруктарның уламчызы	1	07.09		Чечен чогаалдың кижиниң хевирлеттинеринге салдарын тодарадып билири. Чогаалчы кижиниң ажыл-ижин чырыдып билири. Чечен чогаалдың уран чүүлдүң өске хевирлери-биле харылзаалыын илередири. Бодунуң номчаан чогаалыга үнелел берип, ооң идеялиг ужур-утказын ажыдыпбилири. Чечен чогаалда омур-хевирлерниң болгаш болуушкуннарның сырый холбаалыын бадыткалдыг илередип билири
Чеченнерниң сөзү					
Улустуң аас чогаалы.	Маадырлыг тоолдар «Танаа-Херел»	3	09.09 14.09 16.09		Тыва маадырлыг тоолдар-биле таныжып өөренири. Номчукчуга билдингир тыва улустуң маадырлыг тоолу «Танаа-Херел». Маадырлыг тоолдун ужур-утказының онзагайы. Темазы болгаш идеялиг уткалыы. Маадырларның аажы-чаңыга болгаш хөделиишкиннеринге үнелел бээри. «Национал аажы-чан» деп терминге хамаарыштыр бодунуң бодалын илередип билири. Шаң-Хаанга болгаш Шулбус-Хаанга денелгелиг үнелелди бээри. Маадырлыг тоолду сайгарып өөренири
	«Бокту-Кириш, Бора-Шээлей»	4	21.09 23.09. 28.09 30.09		«Бокту-Кириш, Бора-Шээлей» деп маадырлыг тоолдун тыва уран чүүлдүң хевирлеринде салдарын илередип билири. Маадырлыг тоолдарда эрес-дидим хөделиишкиннерни колдады чурууру дег, кол кыс

					маадырның овурун-эрес-дидимин ажыдып билири.
--	--	--	--	--	--

	<p>Чогаал теориязы.</p> <p>Маадырлыг тоолдар (эпос) дугайында билиг</p>				<p>(эпостуң) тема болгаш идеязын тодарадып билири.</p> <p>Маадырлыг тоолдарның тургузуг, утка-хөөн болгаш бижиттингениниң онзагайы-биле таныжары.</p> <p>Дылдың чурумалдыг аргаларының, бойдус чурумалының, портреттин,детальдарның идея тодарадырынга салдарлыын сайгарып билири</p>
Аас чогаалының салдары-биле					
Поэзия	<p>Серен-оол В.С.</p> <p>«Каң-кыс»</p>	3	<p>07.10</p> <p>12.10</p> <p>14.10</p>		<p>В. С. Серен-оолдуң чогаадыкчы намдары-биле таныжылга. Чогаалдың жанрын, тема, идеязын, сюжедин, тургузуун (композицияны) тодарадып, сайгарып билири.</p> <p>Кол маадырлар Каң-кыстың эпос маадыры Бора-Шээлейниң оуру-биле деңнелгелиг сайгарылганы кылып билири. Тоолдарны болгаш литературлуг тоолдарның ниити болгаш ылгалдыг талаларын, онзагайын бадыткалдыг сайгарып билири</p>
Проза	<p>Кенин-Лопсан М. Б.</p> <p>«Хайыралыг Калчан-Шилги»</p>	4	<p>19.10</p> <p>21.10</p> <p>26.10</p> <p>28.10</p>		<p>Тоожунуң тема болгаш идеязын илередип билири. Маадырларның омур-хевиринге үнелелди берип билири, оларның чогаалдың идеялиг ужур-утказын ажыдарынга салдарлыын тодарадыры.</p> <p>Чогаалга хамаарыштыр бөдүүн болгаш нарын план, ужур-утказынга хамаарыштыр айтырыгларны тургузуп билири. Харыылап тура, бодунуң бодалын, туружун шын база бадыткалдыг илередип билири. Словарь-биле</p>

					ажыл. Чогаалдың ниити литературлуг сайгарылгазын кылып билири. «Тематика» болгаш «идея» деп терминнерни билири
Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы	Дождоогийн Цэдэв «Улуг Гобиде өг» Чогаал теориязы. Чогаалдың тематика болгаш идеязы	1	09.11		Сөзүглелди аянынг номчууру. Шүлүктүң идеялиг утказын ажыдып билири. Номчаан чогаалынга дүүштүр деңнелгелиг сайгарылганы: ниити, бот-тускайлаң угланыышкынныын илередип, кылып билири

Поэзия	Доржу М. Б. «Аас чогаал»	1	11.11		Шүлүктүн темазын, идеялиг утказын тодарадып билири. Аянынг номчулга. Лириктиг маадырнын салдарын тодарадыры. Лириктиг чогаалдын улустуң аас чогаалы-биле холбаалыын бадыткалдыг тодарадып билири. Лириктиг чогаалды сайгарары
Мен – чаа Тываның оглу мен					
Проза	Тока С. К. «Араттың сөзү»	6	16.11 18.11 23.11 25.11 30.11 02.12		Романның бижиттинген төөгүзү-биле кыска таныжылга. Чогаалдың сюжет болгаш маадырларнын төөгү-биле холбаалыы. Маадырларнын омур-хевирлеринин романның утказын ажыдарынга салдарын сайгарган чугаага киржири. Номчаан чогаалынга хамаарыштыр бөдүүн болгаш нарын планнарны тургузуп билири. Темага дүүштүр бижимел дыңнадыг кылып билири. Чогаалга хамаарышкан айтырыгларга ниити база бадыткалдарлыг харыылап билири. Чогаалды сайгарары
	Сарыг-оол С.А. «Аңгыр-оолдун тоожузу» (шилелгелиг эгелери)	6	07.12 09.12 14.12 16.12 21.12 23.12		Тыва литературада С. А. Сарыг-оолдун «Аңгыр-оолдун тоожузу» деп чогаалынын ужур-утказы болгаш туружун тодарадыры. Чогаалда болуушкуннарнын болгаш маадырларнын төөгү-биле холбаалыын илередири. Романда ёзу-чаңчылдарнын, чүдүлге-сүзүглелдин маадырнын кижиги болуп хевирлеттинеринге салдарын тодарадып билири. Чогаалга хамаарыштыр бөдүүн болгаш нарын план, ужур- утказынга хамаарыштыр айтырыгларны тургузуп билири.

					Чогаалчының номнарының делгелгези-биле таныжылга
Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы	Элляй С. Р. «Экии, тыва чонум!»	1	28.12		С. Р. Элляйның чогаадыкчы намда ры-биле таныжылга. Чогаалда ниити болгаш национал онзагай деп билиишкин-биле таныжылга. Россия чоннарының чечен чогаалының жанр болгаш утка-хөөн талазы-биле онзагайынга хамаарыштыр бодунуң хамаарылгазын илередип өөренири. Лириктиг маадырның чогаалдың ужур-утказын көргүзеринге салдарын илередири. Шүлүктү сайгарары
Проза	Хөвөңмей Б. Д.	1	30.12		Чечен чугааның темазын, идеялиг утказын тодарадып билири. Кол маадырның омур-хевириниң болгаш дылдың уран аргаларының чогаал идеязын илередиринге

	«Чүү болганыл?»				салдарын тодарадыры. Чогаалды сайгарары
Угаан болгаш сеткил					
Проза	Сарыг-оол С. А. «Соругга» Чогаал теориязы:чечен чугаа	3	11.01 13.01 18.01		Чечен чугааның темазын болгаш идеязын, бойдус биле кижиниң аразындахарылзаалыын тодарадыры. Кол маадыр Дукарның, ооң психологтуг байдалын тодарадып, аңаа характеристикабээри. Дылдың чурумалдыг аргаларының салдарын илередип билири. Чогаалдың адының ужур-утказын, детальдарны көргүскениниң салдарынтодарадыры. Чечен чугааның сюжедин, ында көдүртүнген чидиг айтырыгларны тодарадыпбилири
	Сувакпит О. Ө. «Ылар»	2	18.01 20.01		Шүлүктүң темазын болгаш идеязын тодарадыры. Бойдус камгалалының темазынчогаалда чырытканының онзагайын илередип, шүлүктү сайгарары. Аянныг номчулга. Лириктиг чогаал сайгарылгазы. Бойдус камгалалынга хамаарышкан төлевилелди бот-тускайлаң тургузуп билири
	Кудажы К.-Э. К. «Кызыл-Бөрттүг»	4	25.01 27.01		Чогаалда тоожуушкун аянының онзагайын илередип билири. Чурттуң төөгүзүнүң чидиг айтырыгларын болгаш чоннуң сорук-күзелин чуруурда, кол маадырның болгаш ийиги черге маадырларның омур-хевирин дамчыштыр көргүскени. Кол маадыр, ооң омур-хевиринде таарымчалыг талалары. Дылдың чурумалдыг аргаларын, чогаалдың бижиттинген онзагайын илередип билири.

				Өөрөнгөн чогаалыңга даянып, чараш мөзү-шынар болгаш сагыш-сеткил үнезинге хамаарыштыр бодунуң бодалын илередип билири
Суваң Ш. М. «Чээн оол»	1	27.01		<p>Кол маадыр – бичии оолдуң психологтук байдалын, аажы-чаңын тода чуруурда, авторнуң туружун тодарадып билири. Оолдуң психологтук байдалын дылдың чурумалдыг аргаларын дамчыштыр илереткениниң онзагайын тодарадыры.</p> <p>Маадырларның сагыш-сеткил байдалын чураанының онзагайы. Мөзү-шынар темазының чидиг айтырыгларын дылдың чурумалдыг аргалары база дээштиг аргалар дузазы-биле чырытканын тодаргайлап билири</p>

Чечен чогаал делегейинде мөңгө темалар

Проза	<p>Пюрбю С. Б. «Эргеппей дугайында тоожу»</p> <p>Чогаал теориязы. Тоожу дугайында билиг</p>	4	01.02 03.02 08.02 10.02	<p>Чогаалдың төөгүлүг үндезинин тургузуп билири. Чогаал маа-дырларынга болгаш болуушкуннарга авторнуң хамаарылгазын илередип билири. Кол маадырның омур-хевиринге үнелел берип, ооң өскелерге бот-башкарнып өөрө-ниринге кижизидикчи салдарын тодарадып билири.</p> <p>Тоожу – эпиктиг калбак чогаал жанры деп билиишкинни тодарадып билири. Тоожуболгаш чечен чугааның ылгалын тайылбырлап билири</p>
	<p>Саган-оол О. К. «Найырал»</p>	2	15.02 17.02	<p>Чогаалдың темазын болгаш кол бодалын тодарадып билири.</p> <p>«Найырал» деп чечен чугааның амыдыралчы үндезиннерин, кол маадырның иштики делегейиниң (психологиязының) болгаш аажы-чаңының өскерлиринге салдарлыын илередип билири.</p> <p>Номчаан чүүлүнгө чоок кылдыр эдerti чугаалаары (Адар-оол болгаш Марусяның аян-чоруу, бойдустуң берге байдалдарының үезинде боттарын алдынып билири).</p> <p>Найырал темазын чураанын ажыдып, сайгарып билири</p>
	<p>Кудажы К.-Э. К. «Сарыг-оолдуң плантациязы» Чогаал теориязы. Композиция болгаш сюжет дугайында билиг</p>	2	22.02 24.02	<p>Чечен чогаалдың темазын болгаш кол бодалын тодарадып, чогаалда пейзажтың салдарын билири. Маадырларның омур-хевиринге үнелел берип, чечен чугааның дылының онзагайын сайгарып билири.</p> <p>Литература-теориялыг кол терминнер,</p>

				билишкиннер-биле таныжып, сайгарылгага ажыглап билири
Доржу М. Б. «Дайынныг кино көргөш...»	1	29.02		Чогаал сайгарылгазынга идепкейлиг киржири. Матрэнаның омур-хевиринге даянып, дайын темазын тодаргай илередип билири. Салгалдар аразының харылзаалыын чогаал сөзүглелинден ажыдып шыдаары. Орус херээжен маадыр Матрёнага авторнуң хамаарылгазын бодунуң билип турары-биле илередип билири
Иргит И. Б. «Эргим Уля угбай»	1	02.03		Чогаалчы И. Иргиттиң чогаадыкчы ажил-чорудулгазы-биле каксы таныжары. Чогаалдың темазын болгаш идеязын тодарадып билири. Өөрөнгөн литература- теориялыг терминнер, билишкиннерге даянып, сайгарылга күүседип билири. Бердинген темага чогаадыг бижип билири.

Поэктиг одуруглар ...

Поэзия	Пюрбю С. Б. «Төрээн дылымга»	1	07.03	<p>Лириктиг чогаалды аянныг номчуп билири. Чогаалдың темазын болгаш кол бодалын тодарадып билири. Дылдың чурумалдыг аргаларының чогаалдың идеязын илередиринге салдарлыын сайгарып билири.</p> <p>Төрээн дылын өөренириниң чугулазын билип турары-биле бадыткалдыг чижектерлиг илередип билири</p>
	<p>Даржай А. А. «Авамга»</p> <p>Чогаал теориязы. Шүлүк дугайында билиг</p>	2	09.03 14.03	<p>Шүлүктүң темазын болгаш идеязын тодарадыры. Ава кижиниң овурун тускай чуруп илереткенин тодарадып билири. Аваның өг-бүледе, ниитилелде ажык-дузазының дугайында угаап бодап, чогаалга даянып, сайгарып билири. Дылдың чурумалдыг аргаларының чогаалда илереп келгенин, оларның тема, идея ажыдарынга салдарлыын сайгарып билири.</p> <p>Өөренген литература-теориялыг терминнер: шүлүк, аян, хемчээл болгаш өске-даа билиишкиннерге даянып, сайгарылга күүседип билири. Шээжи-биле аянныг номчууру</p>

<p>Күжүгет М. А. «Бак сагыш башка халдаар»</p>	<p>2</p>	<p>16.03 21.03</p>	<p>Кижилерниң аажы-чаңында үнелиг болгаш күзенчиг эвес чүүлдерни номчаан чогаалында илереттингенин бодунуң туружу-биле тодаргайлап билири.</p> <p>Чогаалдың темазын болгаш идеязын тодарадыры. Шүлүктүң кижизи-дикчи талазының онзагай күштүүн тыва улустуң үлегер домаа болгаш дылдың чурумалдыг аргалары-биле бадыткап илередип билири.</p> <p>Чогаалдың адының символиктиг утказын, улустуң аас чогаалы-биле харылзаалыын илередип билири</p>
<p>Лудуп Р. Д. «Чавыс-чавыс көжүп чоруур булуттарлыг»</p>	<p>1</p>	<p>23.03</p>	<p>Шүлүктүң сайгарылгазын, тур-гузуунуң болгаш бижиттингениниң</p> <p>Дылдың чурумалдыг аргаларының идея тодарадырынга омурлук салдарлыын</p>

					сайгарып билир.
Бодунарның төөгүнер өөрениңер					
Поэзия	Сарыг-оол С.А. «Алдан-маадыр»	1	04.04		Чогаалдың темазын болгаш идеязын төрөөн черниң төөгүзү-биле холбаштырып, тодарадып билири. Чогаалды шээжи-биле аянның номчууру. Чогаал маадырларының амыдыралын уран чүүлдүң өске хевирлери-биле холбаштырып тайылбырлап билири. Чоннуң коргуш чок маадырларының дугайында чогаалдың төөгүлүг үндезинни
	Лудуп Р. Д. «Улаастайга»	1	06.04		Шүлүктүң төөгү-биле холбаалы. Дылдың чурумалдыг аргаларының идея, тема илередиринге салдарлыын сайгарып билири. Чогаалдың мөзү-шынар айтырыын көдүреринге чугулазын бадыткалдыг чижектер-биле илередип билири. Чогаалды аянның номчууру
Проза	Бадра И. У. «Ужудукчу Кидиспей» («Ужудукчу Кидиспей» деп романдан үзүндү)	3	11.04 13.04 18.04		Чогаалдың төөгүлүг үндезинниин тодарадып билири. Тываның бирги ужудукчузу Чооду Кидиспей дугайында амыдырал-биле холбаштырып тайылбырлап сай-гарары. Номчаан чогаалыга хамаарыштыр долу сайгарылгалыг чугааны кылып билири

Поэзия	Сувакпит О. Ө. «Сат Бүрзеккей дугайында баллада»	1	20.04		<p>Чогаалдың темазын болгаш идеязын тодарадыры. Хамааты туруш хевирлээринге чогаалдың бижиттинген аянының онзагайын илередип билири. Тыва эки турачы дайынчыларның маадырлыг чоруу, оларның дидим, коргуш чогуун бадыткалдыг чогаалдар-биле холбаштыр сайгарып билири. Дылдың чурумалдыг аргаларына даянып, маадырларның омур-хевирин сайгарып билири. Сат Бүрзеккей дугайында немелде медээ чыып, төлевилел тургузары.</p> <p>Чогаалды аянның номчууру</p>
Драматургия	Кудажы К.-Э.К. «Он бир» Чогаал теориязы. Ши чогаалының	2	27.04 11.05		<p>Тема болгаш идеяны илередип билири. Чогаалды рольдап аянның номчууру. Хамааты туруш хевирлээринге база мөзү-шынар айтырыын сайгарарына чогаалдың кижизидикчи салдарын бадыткалдыг чижектерлиг сайгарып билири.</p> <p>Ши чогаалының онзагай талаларын, жанрга хамаарышкан тускай терминнерни билири. Кол болгаш ийиги чергелиг маадырларга тус-тус үнелел берип,</p>

	дугайында билиг				сайгарылгалыг чугааны чорудуп билири
Класстан дашкаар номчулга	Даржай А. А. «Ровнога төрүттүнген шүлүктөр»	3	16.05 18.05 23.05		Чогаалда болуушкунга хамаарыштыр авторнуң сагыш-сеткил илерээшкинин, туружун илередип билири. Тема болгаш идея илередири, шүлүктүң адының онзагайын тодарадып, шүлүктү сайгарып билири. Уран чүүлдүң өске хевирлеринде дайын темазын көргүскенин деңнеп сайгарары
Шупту:		68 ш.			

Прочтено, пронумеровано и скреплено

14 стр.

И.о. директора школы: Сенюк
/Сенюк О.М./

